

Posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka francouzského

Kateřina Matrasová (roz. Juráčková)

VÝVOJ NOTACE U STUDENTŮ TLUMOČNICTVÍ NA ÚSTAVU TRANSLATOLOGIE

(Students of interpreting at the Institute of Translation Studies
and their note-taking development)

UK FF ÚTRL Praha, leden 2012

Diplomová práce Kateřiny Matrasové má charakter teoreticko-empirické studie a je dalším zdařilým experimentálním výzkumem uskutečněným na ÚTRL FF UK, který se zaměřuje na analýzu tlumočnické notace. Cílem této diplomové magisterské práce bylo zjistit a popsat, zda a jak si studenti při poslechu výchozího projevu zapisují číselné údaje a prostředky textové návaznosti.

Diplomová práce má 114 stránek (+ přílohy : dotazníky, grafy, tabulky a CD) a je rozdělena do dvou částí: teoretické a empirické. V první části se diplomantka nejdříve stručně, ale velmi logicky a strukturovaně, věnuje jednotlivým teoretickým přístupům k tlumočnické notaci (tzv. Ženevská, Heidelberská, Pařížská a další názorové proudy). Neexistuje univerzálně ideální tlumočnický zápis a tlumočníci přizpůsobují svou notaci dané situaci a momentální potřebě. Zápis, ačkoliv je významnou tlumočnickovou pomůckou, je individuální záležitostí. Jeho význam by neměl být přeceňován na úkor aktivního poslechu. Ten je pro správné pochopení i zachycení hlavních myšlenek projevu a vztahů mezi nimi nejdůležitější, jak dokládají všechny studie, zmíněné diplomantkou. Odpovědi na to, jak proces konsekutivního tlumočení (KT) probíhá a jaké faktory KT i notaci ovlivňují, poskytuje právě empirický výzkum.

Na základě takto prostudovaných poznatků a teorií si diplomantka v závěru této části pro svůj vlastní empirický experiment, v němž zkoumá notaci čísel a prostředků návaznosti mezi jednotlivými smyslovými celky u studentů třetího a pátého ročníku ÚTRL, stanoví několik hypotéz. Očekává rozdíl v konzistentnosti systému symbolů a také v úspěšnosti zachycených čísel u obou skupin studentů a pokusí se u obou zkoumaných jevů stanovit, jaký typ číselných údajů, respektive prostředků návaznosti, činil účastníkům experimentu největší problémy a bude se snažit zjistit příčinu.

Ve druhé, empirické části diplomové práce se K. Matrasová nejdříve ještě v úvodu věnuje obecně problematice tlumočnických experimentů (s.19-20) a poté již podrobně popisuje svůj vlastní experiment (účastníci, charakteristika textů, vyznačení zkoumaných jevů a jejich rozdělení do kategorií). Experimentu se zúčastnilo celkem 21 (respektive 26) studentů ÚTRL, kteří mají francouzštinu jako svůj aktivní cizí jazyk.. V této souvislosti oceňují vysoký počet subjektů v experimentu i celou přípravu a organizaci experimentu. Diplomantka dala oba předem nahrané (pro zajištění stejných objektivních podmínek poslechu pro všechny studenty) francouzské originální texty (první obsahující zejména čísla a druhý zaměřený na tzv. linky, neboli návaznosti) studentům zapsat a konsekutivně přetlumočit do češtiny. Aby získala alespoň částečně představu, jak ovlivňuje kvalita zápisu samotný výkon tlumočnicka, využila dvou referenčních nahrávek pořízených během experimentu a zkonfrontovala notaci dotyčných studentů s přetlumočeným projevem. Všichni studenti po přetlumočení druhého textu vyplňovali dotazník k obtížnosti textů a ke způsobu zápisu „linků“. Získané notace diplomantka analyzovala a snažila se vyvodit závěry. Při rozboru si byla vědoma toho, že

zápis ke KT je vysoce individuální a především záleží na osobnosti tlumočnicka. Při prezentaci výsledků analýz zvolila metodu deskriptivního přehledu, neboť tento postup umožňuje dalším subjektům, aby sami posoudili reprezentativnost vzorku, podmínky experimentu a relevanci výsledků. Tato porovnání jsou velmi názorně graficky zpracována a přehledně podána.

U číselných údajů jsou patrné značné rozdíly mezi studenty 3.ročníku a zkušenějšími kolegy, kteří dosáhli jak lepších výsledků v počtu zaznamenaných údajů, tak i v počtu údajů zapsaných správně, celkově, i v jednotlivých kategoriích. V této souvislosti se diplomantka zamýšlí i nad vhodnými cvičeními a nácvikem notace čísel při výuce konsektivního tlumočení, jež by přispěly k zlepšení jejich správného záznamu.

U návazností jsou patrné mnohem větší kvalitativní i kvantitativní rozdíly mezi oběma skupinami studentů. U studentů 3. ročníku se projevilo, že zápis logických návazností ještě nemají zvládnutý a zřejmě nepovažují za bezpodmínečně nutné tyto informace do zápisu začlenit. Většina studentů 3. ročníku měla tendenci si zapisovat jednotlivá slova či symboly čistě pod sebe, aniž by si mezi nimi značili jakékoli vztahy či návaznosti. I zde formuluje K.Matrasová konkrétní doporučení pro nácvik „linků“ při tlumočnické notaci.

Současně si diplomantka ověřila některé poznatky, které vyšly z předešlých výzkumů – ukázalo se, že se začínající tlumočníci v mnoha případech nesoustředí na prvky koheze, nebo že zvýšený výskyt čísel vystavuje tlumočnický tlak.

Diplomová práce K. Matrasové se zabývala dosud u nás málo zpracovanou tematikou, která by si zasloužila rozsáhlejší prozkoumání i na dalších skupinách tlumočnicků a v jiných jazykových kombinacích (tzv. replikace).

K obsahové stránce ani formální diplomové práce nemám žádné připomínky.

Práce Kateřiny Matrasové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce a je jasně, srozumitelně, poctivě napsaná. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že velmi dobře zvládla veškerou odbornou literaturu, že s prostudovanou literaturou a empirickým materiálem dovede samostatně pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky velmi dobře utřídit, předložit a systematizovat.

Diplomovou práci **Kateřiny Matrasové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **výborně**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof.PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 29.1.2012